

"NONNY"

Ta' G. CASSAR PULLICINO

XI drabi n-*"Nonny"* (kif kienu jsibuh sħabu) kien iħoss qaibu tingħafas u ma jridx jaf b'nies. Il-ħajja li kien fiha xebbgħetu għall-aħħar. Kemm iddum tidħol id-dar biex issib l'omnok dejjem fis-sakta, meta ma tkecc'ikx 'il barra u titfagħtek li jkollha f'idha għal rasek?! Hadd ma kien igibu f'dil-ħajja; kulhadd għadu tiegħu: il-pulizija, il-Qorti. Kollha kienu kontra tiegħu u hu, min-naħa tiegħu, ma kien jħmel 'il hadd minnhom...

F'daqxsejn ta' tieqa li tagħti għal triq dejqa, Nonny kien qiegħed iħares — hosbien. Kull roqgħa ta' dik it-triq kelliha għalih ġrajja li b'xejn ma titħassar. Fit-tlittax-il sena li kellu kollox baqa' kif kien hawnhekk! Xi nies niету, oħrajn twieldu u ż-żgħar kibru — dan kollu; il-bqija ma nbidel xejn. Il-ħwejjegħ baqgħu jintaxru fuq il-ħbu'a, fit-triq; in-nisa jghannu waqt li jahslu, bħas-soltu; l-omnijiet baqgħu jsajru u jghallu l-ħwejjegħ fuq il-kwiener barra t-triq u t-tfal jlagħbu l-ballun u l-bocc'i bħal ta' qabithom. Il-gaġeġ tal-ghasafar għadhom jiddendlu fil-gallarijiet u l-qsari fil-ħoġor tat-twieqi — bħal dari... L-art baqgħet li kienet — ftit u xejn mahmuġa; 'l hawn u 'l hinn inqalgħet xi ċangatura li baqgħet ma tqegħditx u xi katusa tax-

xita kissruha t-tfal u l-ilma issa jinzel fit-triq u jagħmel għadira kbira quddiem il-bibien... Dejjem hekk jatha t-triq! Darba kull jum, fil-ghodu, iġġaddi l-kennies bil-karretta, jiġbor li jkun hemm fil-bramel u l-kaxxex wara l-bibien, jibqa' sejjer u ma jergax iġġaddi qabel l-ghada fil-ghodu. Il-bibien tad-djar għadhom suwed (għax ilhom is-snin ma jinżebghu) u t-twieqi mi-aghajr hġieg — għax xi darba kienu nkisru... F'din it-triq ko t tintebar li għadda ż-żmien mingħajr ma halla bosta taqlib!

Mill-hoġor ta' dik it-tieqa ekejtna kont tisthajjel li n-Nonny qed ihares lura, lejn l-imghoddi... Minn dejjem jiftakarhom joqogħdu hemm — ha u ommu (missieru kien ilu msiefer is-snin). Minn kmieni ommu telqitu jagħmel li jrid; jiġri barra mat-tfal; skola ftit li xejn mar, u dutrina wisq inqas. Ommu ma kenitx tkun dejjem id-dar; war nots in-nhar kienet tmur fl-ħwienet, u tixrob u tiġi d-dar f'sakra ma tarax art. U Nonny kien dara iġġix barra iktar mid-dar; beda jmur ibiġh il-pastizzi u l-qassatat fejn jiegfu l-karozzi, jew il-lapsijiet u l-gomom li l-babrin li jkunu għadhom kemm niżlu minn abbord. Għamel habta jiġbor il-flus mal-karozzi tal-linja, fis-sajf ġie li ħareġ ibiġh il-ġilati... u għad għandu r-ritratti ta' dak iż-żmien, li kien ha għand wiehed tat-triq li jagħtik ir-ritratt malajr malajr... Maż-żmien qabad it-tipjip u l-leblieba għas-sigarretti bdiet tikber miegħu, ma' kull xabar li iġġaddi minn fuqu. La jsib il-flus fil-but, beda jidhol it-Talkies ma' sħabu; ma kienx jitlef "film" wiehed li jkun fil-ġlied, jew serq, jew qtil. X'jiswa li jkun hemm tabella li t-tfa, ma jistgħux jidbly? Tal-biljetti basta tagħtih il-flus! U l-Pulizija ma jkunux fil-bieb għassa... U kulma jara jixorbu; tgħallem kemm-il-lezzjoni kif jidhak bil-Pulizija u dan l-aħħar, meta t-tfal tat-triq ngħaqdu biex jisirqu (taparsi "gangsters") lilu għaż-żuh bhala kap tagħhom. Kien fihom ċorma tfal tal-biża'; hżiena daqs il-mniegħel, ma jaqtgħu qalbhom minn sejn u ma jibzghu minn hadd. Għanna kemm-il serqa bla ma nqabdu, imma l-Pulizija dan l-aħħar kelha xi xanna u bdiet tixhet għajnejha fuqhom. Kultant kienu jaħsbu hażin f'xi hadd minhom, jaqbdub, iraqqdub ġoċ-ċella u jerggħu jibagħtub. Imma għalxejn; bdew jaħdmu aktar bil-moħbi u webbsu rashom iżjed. Gwerra għall-mewt kienet inħalfet bejn dawn iż-żewġ xorta ta' nies: l-irġiel tal-Haqq u t-tfal tal-Hażen.

In-Nonny għalaq it-tieqa, libes il-ġlekk u hareġ. Daħal

iehu kafè f'hanut — u baqa' miexi wahdu qalb in-nies, l-irgìel, in-nisa u t-tfal. Kienu tfal ta' npar miegħu, imma mhux b'hañ. Lahamhom qatt ma jkun imbengel bid-daqqiet. In-Nonny qiegħed idejħ taħt għajnu l-leminjia li kienet kahla u minfuba; il-bierah kien iġġieled ma' wieħed sieħbu tat-triq li tied jilħaq kap flok in-Nonny. Kien ilu ttikat miegħu u qabel sikktu n-Nonny laħaq iaqqat xi daqqtejn ta' ponn taħt għajnu... B'idejħ mitfugħa ġol-bwiet, xejn ma beda jisma' minn dawk il-hsejjes kollha ta' karozzi u l-geġwigija ta' nies miġburin fuq il-bankina jew fil-hwienet. Ko'lox kien sieket hdejn it-thabbit ta' qalbu żaġħżuġha. Li kieku, jaħasra, jitleq u jmur xi mkien iehor! Baħra minn Malta dejjem ahjar mid-d'ieq u d-dlam tat-triq tiegħu!... Darba kien ftiehem mal-kok ta' vapur Amerikan, inheba fl-istiva, imma nqabad fl-ahħar minuta. Jiftakar, kien beda jibki, mhux għax qabduh, imma għax ma setax iwettaq il-hsieb tiegħu li jahrab... Kulma beda jġib quddiem għajnejħ minn haġtu l-ingħoddija ma sewiex hliet biex inissel fih tifikiriet li xeħtu dell iswed fuq haġtu...!

Bla ma ntebah b'xejn, żewġt irġie kienu mexjin wara n-Nonny. Kienu twal, mibrumin, mibnija b'saffejn; ke'lhom ha'sthom inqita u mixjithom siekta u ha'fifa. Kienu nqalgħu minn ġor-rassa tan-nies u rhewlha għal warajħ, wieħed fuq il-bankina tax-xelluq u l-iehor fuq tal-lemin. Ma setax in-Nonny jobsor wisq għalfejn kienu qed ifittxulu l-passi u ma jersulx minn taħt għajnejħom.

Nehha idejħ miħ-but u kiser ma' l-ewwel kantuniera biex imur f'hanut tax-xorb, fejn kienu jilagħbu l-karti. Anqas biss laħaq medd għaxar passi li ma hassx żewġ idejħ jaqbduh minn spallejħ u jzommuh. "Imxi magħna l-ghassa." qallu wieħed minnhom, "Lid ikellmek l-Ispettur" zied l-iehor. Kienu żewġ Pulizija la pajzana... Nonny tbikkem u baqa' sej'er bejniethom sa l-ghassa. Dahlu—u sab 'il shaba l-ofira tat-triq qegħdin f-rokua b'zewġ Pulizija għassa magħhom. Kienu kollha, baħra wieħed—dak li kien qala' xebgħa minn għand Nonny il-jum ta' qabel u li kien halef li jpatthielu. L-Ispettur kien qed jtkellem ma' wieħed "sinjur", li kienu dahlulu ġo daru u serquh xi ġimgha qabel.

In-Nonny g'ddem xofftu, qaġhad bil-qiegħda u b'idejħ għafegħ l-eħba' biċċiet tas-sigarretti li kelu fil-but. Id-dell iswed tar-Riformatorju kien waqa' fuq in-Nonny u fuq shabu!